

תהליכי למידה שיתופית בסביבת ויקי בעיני הלומדים

מיכאל קונג'ה
ודר' דני בן-צבי

המגמה לטכנולוגיות מתקדמות בחינוך
החוג ללמידה, הוראה והדרכה
אוניברסיטת חיפה

כנס צ'ייס, פברואר 2009

מטרות המחקר:

זיהוי המאפיינים של תהליכי למידה שיתופית בסביבת ויקי

שאלה 1

□ מהו, בעיני הלומדים, הערך המוסף של סביבת למידה מבוססת ויקי לתהליכי למידה שיתופית?

שאלה 2

□ מהן עמדות ותחושות הסטודנטים בסביבה לימודית שיתופית מבוססת ויקי?

סביבת המחקר

<p>שלושה קורסים לתואר שני בפקולטה לחינוך:</p> <ul style="list-style-type: none">□ <u>"למידה בסביבה עתירת טכנולוגיה: סוגיות וגישות"</u> סמסטר ב', תשס"ז, 17 סטודנטים□ <u>"הפסיכולוגיה של חשיבה סטטיסטית בסביבה טכנולוגית"</u> סמסטר ב' תשס"ז, 9 סטודנטים□ <u>"למידת חקר בקהילה מתוקשבת"</u> סמסטר ב' תשס"ו, 11 סטודנטים <p>מרצה: דר' דני בן-צבי</p>	<p>הקורסים</p>
<p>□ למידה מעורבת – שילוב בין מפגשי פנים אל פנים ובין למידה וירטואלית (מפגש שבועי בן ארבע שעות, עבודה יומיומית בין השיעורים).</p>	<p>מבנה הקורסים</p>

סביבת המחקר

איפיון הקורסים

- למידה שיתופית בקבוצות קטנות בגישה קונסטרוקטיביסטית-חברתית
- השתתפות פעילה ואחריות של הלומדים בתחומים הבאים:
 - הגדרה ובנייה של חלק מתכני הקורס באמצעות "עריכה שיתופית"
 - עיצוב תהליכי למידה והערכה (לעתים, גם הוראה)
 - קביעת הרכב קבוצות הלמידה
 - הגדרת נורמות ההשתתפות במסגרת הקורס
- פעילויות מונחות על ידי דר' דני בן-צבי בתחילת הסמסטר לבנייה של קהילה שיתופית לומדת (חברותא), ו"תחזוקה" שוטפת של הקהילה לאורך הסמסטר
- רפלקציה מתמדת על תהליכי למידה: כתיבת יומן אישי רפלקטיבי במשך כל הקורס, וכן דיונים רפלקטיביים בכיתה על תהליכי הלמידה
- התנסות בכתיבה מדעית בסביבה שיתופית (כוללת מתן "פיגומים" ומשוב)
- שינוי בתפקיד המרצה: מנחה ושותף בקהילה
- בנייה משותפת של מאגרי מידע מקושרים סביב תכני הקורס

דף הבית של אתר הקורס "סוגיות וגישות"

עקוב

העבר

היסטוריה

עריכה

שיחה

דף תוכן

עמוד ראשי

אתרי ויקי: למידת חקר / אתגרים בלמידה מתקשבת / סוגיות וגישות / המגמה לטכנולוגיות מתקדמות בחינוך / חשיבה סטטיסטית

אוניברסיטת חיפה

הפקולטה לחינוך

כיווט

- עמוד ראשי
- קהילה
- הודעות
- מסלות
- מושגים
- מרמות ויקי
- שיניים אחרונים
- עזרה
- משאבים

ברוכים הבאים לקורס "למידה בסביבה עתירת טכנולוגיה: סוגיות וגישות"

שפע ברכות ליעל, אסנת ושרון על הצגה מעולה של מאמר ההסמכה!

מערכת השעות המעודכנת עד סוף הסמסטר

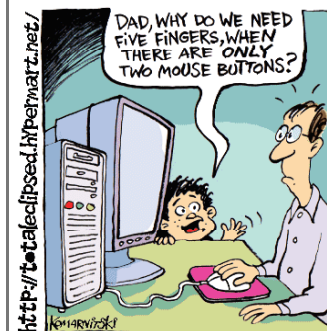
דוגמה להודעה

מאמר ההסמכה 1/6/07

בדף מאמר ההסמכה תמצאו את המידע החשוב לגבי הנושאים הבאים:

- לוח זמנים מעודכן לשלבי הכנת המאמר
- פרטים על ההצגה בפני הקהילה: מבנה ההצגה, רשימת מועדי ההצגה, רעיונות להצגת המאמר, קבוצות עבודה של מאמרי ההסמכה
- סגנון כתיבת מאמר ההסמכה: כללי כתיבה של רשימת המקורות, קישוריות (כתיבה מקושרת, היפרקטסטואלית).
- קיצור כללי כתיבת עבודה אקדמית (קובץ Word להורדה)

אנא הרשמו בהקדם למועד ההצגה המתאים לכם בדף הצגות של מאמרי ההסמכה. --1 Dani 02:22, 1 יוני 2007 (GMT)

שיטות המחקר

- שילוב בין מחקר כמותני ואיכותני:
 - ניתוח איכותני של הטקסטים (בעזרת תוכנת "אטלס")
 - ניתוח שאלונים בשיטות סטטיסטיות

כלי המחקר

- ראיון עומק חצי מובנה עם הלומדים (סה"כ 12 ראיונות)
- יומנים אישיים רפלקטיביים (37 יומנים)
- שאלונים בסוף הסמסטר (37 שאלונים) הכוללים שאלות סגורות ופתוחות

נתונים נוספים

- מסמכים מתוך אתרי הויקי של הקורסים: דפי שיחה, דפי היסטוריה, דף התרומות של כל סטודנט
- תצפיות בכיתה: בכתב או בעזרת צילום וידיאו
- יומן חוקר

שאלה 1

מהו, בעיני הלומדים, הערך המוסף של סביבת למידה מבוססת ויקי לתהליכי למידה שיתופית?

רקע תיאורטי

- בלמידה שיתופית מעורבים הלומדים באופן עמוק בתהליך הלמידה וזוכרים את הידע הנלמד לאורך זמן (Morgan, Whorton, & Gunsalus, 2000).
- למידה אפקטיבית אינה מתייחסת למצב בו מבני הידע נוצרו על ידי המורים, אלא למצב בו נוצרו על ידי הסטודנטים (Beissner, Jonassen & Yacci, 1993).
- בלמידה שיתופית הלומדים מנהלים משא ומתן על תהליך בניית הידע השיתופי. כתוצאה מכך, התקשורת עם חבריהם לקבוצה, מחייבת אותם לתקשר בדרך מובנת היטבועשוי להביא ליצירת הסברים קוהרנטיים ולבניית ידע מעמיק ומשוכלל (Teasley, 1995).

הערך המוסף של ויקי ללמידה שיתופית בעיני הלומדים

הערך המוסף של סביבת ויקי נבחן באמצעות תרומתה ל:

1. למידה פעילה
2. למידה מעוררת מוטיבציה
3. שמיעת מגוון דעות לגבי התכנים הנלמדים
4. למידה שיתופית-חברתית

" ההצגה הכי טובה בעיר. קורס מתקשב, רב יצרים בסביבת ויקי...
מבחינתי זה היה הקורס **הכי משמעותי** השנה." (אלונה, סוגיות וגישות,
ראיון, 12-8-2007).

הערה: הדגשים באדום הם של החוקרים.

הערך המוסף של ויקי

1. למידה פעילה

"אני יכולה להגיד שבסמסטר הקודם אני זוכרת מעט מאד קורסים. אבל אני בטוחה שאני אזכור את הקורס הזה לתמיד, **הקורס שדרש ממני כל כך הרבה מבחינה מחשבתית, שהייתי חייבת כל הזמן לאמץ את עצמי ולעבוד עם אחרים.** זה לא היה שמישהו שפך לי את הידע ואני כתבתי איזו עבודה, וזהו, הלך. **זה משהו שאני בניתי בעצמי, בניתי עם אנשים אחרים ואיזושהי חוויה שלא שוכחים אותה.** אז זה לפי דעתי כל היופי של למידה שיתופית, שאתה זוכר תמיד מה שהיה, שאתה אמרת את זה וחבר לקבוצה אמר את זה, וזה אמר את זה, אלה דברים ש... למרות שאני יכולה לזכור פרטים של השיעורים הראשונים, אני לא יכולה לזכור פרטים של השיעורים האחרונים של קורס אחר, שהיה בצורה פרונטלית." (מיכל, למידת חקר, ראיון, 26-7-2007).

הערך המוסף של ויקי

2. למידה מעוררת מוטיבציה

"אני חושבת על מעשה ההבניה וההתהוות של הקבוצה, על דני שמביט בהנאה (אני מקווה כך) במתרחש (ומודע יש להניח ושוב – לקוות - לחלקו בכך), עלינו שמרגישים בנוח בקהילה המתוקשבת שלנו וחמוץ-מתוק לי שכזה. ה"חמוץ", מטעמי פרידה, ברור. ה"מתוק" טעון הסבר: **אשרינו שזכינו ללמידה כל כך מעניינת, חווייתית, מעוררת מוטיבציה, מגרה להעמקה, טבולה בעידוד אך אינה מתפשרת על איכות.**" (נטע, למידת חקר, יומן, 16-6-2006).

הערך המוסף של ויקי

3. שמיעת מגוון דעות לגבי התכנים הנלמדים

□ "אז אני חושב, שאלמלא כל הכיוונים וכל המחשבות וכל המעשים וכל הפעולות של חברי הקבוצה – כל אחד בתרומה שלו – אני חושב שלא הייתי מגיע לבד ולייצג את כל האפשרויות הלבוש של הבובה" [אחת המשימות הקבוצתיים בכיתה]. (ליעד, למידת חקר, ראיון, 12-6-2006).

[ההערות בסוגריים הם של החוקרים].

□ "האווירה בכיתה הייתה ניחוחה והלמידה הקבוצתית הייתה נעימה ואפקטיבית. ללא ספק הייתה לי הזכות ללמוד עם אנשים מעניינים ובעלי מגוון דעות." (נועם, למידת חקר, יומן, 19-6-2006).

הערך המוסף של ויקי

4. למידה שיתופית

"רואים שבלמידה שיתופית, היה חסר לי עוד רעיון, עוד דחיפה קטנה מחבר, כדי שאני באמת אמצה את כיוון המחשבה שלו, כי יכול להיות שלבד לא הייתי מצליח. בטוח שבצורה הזאת [למידה פרונטלית] לא הייתי מצליח בכלל להגיע לרמת חשיבה, שאני מצליח להגיע באמצעות למידה שיתופית וקבוצתית.

לכל אחד יש את הכיוון שלו, ויכול להיות שהכיוון שלך פתאום יגרום לאיזשהו "טריגר" לכיוון שלי, שהוא סמוי ואיני יודע לבטא אותו, אבל אלמלא אתה - הוא לא מקבל את המנוף שלו כלפי מעלה. אין לי ספק, אם אני לומד לבד, יכול להיות שיהיה לי קשה, בכלל לא אגיע לכיוון הזה, יכול להיות, שאני אלך לכיוונים אחרים, וכן הלאה. אתה מבין, זאת אומרת, נחשפתי לכיוונים, שלא הייתי מגיע אליהם בחלומות שלי לבד." (ליעד, למידת חקר, ראיון, 12-6-2006).

תפיסת הלמידה השיתופית בעיני הסטודנטים

שאלון עמדות בסיום הקורס

מספר היגד	היגד	רבה-רבה מאד %	בינונית %	מועטה- כלל לא %	ממוצע	סטיית תקן
1	העבודה השיתופית בסביבת ויקי הגבירה את העניין שלי בלימוד הקורס.	71.4	22.9	5.7	3.86	0.81
6	העבודה השיתופית בסביבת ויקי עזרה לי ליצור קשר חברתי עם הסטודנטים בקורס.	62.9	31.4	5.7	3.89	1.02
7	העבודה השיתופית בסביבת ויקי תרמה לתמיכה הדדית בין חברי הקבוצה.	63.9	25	11.1	3.81	1.06
9	ההשתתפות שלי בפעילות השיתופית תרמה לשיפור תכני הקורס.	58.8	29.4	11.8	3.62	0.89
10	ההשתתפות בפעילות השיתופית בקורס מהנה ומתאימה לי.	66.7	25	8.3	3.78	0.96
12	יש צורך בהתנסות מעשית על-מנת להבין מהי "למידה שיתופית".	94.4	5.6	0	4.56	0.6
15	למידה פרונטאלית/מסורתית עדיפה על פני למידה שיתופית.	13.9	19.4	66.7	2.17	1.1
27	העבודה השיתופית בסביבת ויקי סייעה לי בהכנת המטלות בקורס	55.6	27.8	16.6	3.39	0.96
	התפלגות ממוצעי ההיגדים ביחס לתפיסת הלמידה השיתופית בעיני הסטודנטים	55.6	41.6	2.8	3.6	0.5

הערך המוסף של ויקי בעיני הלומדים - סיכום

לדעתם של הלומדים:

- הם התנסו בלמידה משמעותית לשם הבנה.
- הם נחשפו לקשת רחבה של דעות ורעיונות.
- הם למדו והבינו את חומר הלימוד יותר לעומק מאשר בקורסים פרונטאליים אחרים, מפני שהיו פעילים בכתיבת ועריכת תכני הקורס, מעורבים בהבניית הקורס, וכן שותפים מלאים לכל התהליכים.

שאלה 2

מהן עמדות ותחושות הסטודנטים בסביבה לימודית
שיתופית מבוססת ויקי?

רקע תיאורטי

- אחד התנאים להצלחה בלמידה שיתופית הוא קיומן של גישות ואמונות חיוביות בקרב המעורבים בה לגבי למידה שיתופית (Kneser & Ploetzner, 2001).
- במחקרים שנעשו לאחרונה בסביבה לימודית שיתופית ויקי, נמצא כי **רוב** הלומדים הביעו את שביעות רצונם מסביבת הלמידה החדשה, למרות קשיים ראשוניים ביצירת ועריכת הידע השיתופי (לדוגמה, Rick & Guzdial, 2006; Wang & Beasley, 2008)

עמדות ותחושות הסטודנטים

למידה נעימה ואפקטיבית

□ "איך אפשר שלא לדבר על חברי הקבוצה, פשוט היה כיף לעבוד ולשוחח איתם בכיתה ועל גבי דפי השיחה בויקי.

האווירה בכיתה הייתה ניחוחה והלמידה הקבוצתית

הייתה **נעימה ואפקטיבית**."

(נועם, למידת חקר, יומן, 19-6-2006).

□ "מאוד נעים לי לחשוב על הקבוצה הנפלאה שנוצרה, ועל כמה כל אחד שונה, מיוחד ותורם - קודם כל בהיותו שונה,

ואחר כך בתרומותיו (ולא רק אלו שב"תרומות שלי"). אני

אתגעגע לכולם בשמחה (געגועים מתוקים)."

(נטע, למידת חקר, יומן, 22-6-2006).

עמדות ותחושות הסטודנטים

למידה חוויתית

□ "הייתי נשארתי בכיף עוד סמסטר בקורס. כי רק עכשיו אני מרגישה שכיף לי. זה משהו שאני בניתי בעצמי, בניתי עם אנשים אחרים ואיזו שהיא חוויה שלא שוכחים אותה."
(מיכל, למידת חקר, ראיון, 26-7-2007).

עמדות ותחושות הסטודנטים

רגשות מעורבים

□ "היתה בעיה חברתית מאוד מאוד גדולה בקורס הזה. הייתה אפילו פעם אחת, שלא רציתי לבוא, אבל אני באה. אני כתבתי את זה, שחייבים לקום בבוקר, חייבים ללכת. לא כתבתי מה הסיבה, אבל הסיבה הייתה אינטראקציה חברתית. ואם יש בעיה חברתית שאני מפחדת מהמשוב, ממה יגידו עלי... אז אני כל הזמן ב... בהתגוננות."

(אסתר, סוגיות וגישות, ראיון, 11-7-2007).

□ "הזיכרונות הלא נעימים היו לי ש... שראיתי שאנשים חווים דברים מאוד קשים וכאב לי עליהם. שאנשים הגיעו לעימותים, שלא ברור לי למה זה היה צריך לקרות. שאנשים פירשו אנשים בצורה לא נכונה, שלא הייתה להם את יכולת ההכלה, שלא הייתה להם... אנשים רצו דברים כאן ועכשיו, ולא הייתה להם את הסבלנות לחכות ולתת לאנשים אחרים להתפתח. אז היה לי קשה לראות אנשים אחרים עוברים קטעים קשים."

(אלונה, סוגיות וגישות, ראיון, 12-8-2007)

עמדות ותחושות הסטודנטים

שאלון עמדות בסיום הקורסים

מספר היגד	היגד	רבה-רבה מאד %	בינונית %	מועטה- כלל לא %	ממוצע	סטיית תקן
10	ההשתתפות בפעילות השיתופית בקורס מהנה ומתאימה לי.	66.7	25	8.3	3.78	0.96
30	אני ממליץ להשתמש בסביבת ויקי בקורסים בעתיד.	80	20	0	4.14	0.73
	התפלגות ממוצעי ההיגדים ביחס לעמדות ותחושות הסטודנטים בסביבת למידה שיתופית מבוססת ויקי	66.7	27.7	5.6	3.94	0.76

עמדות ותחושות הסטודנטים - סיכום

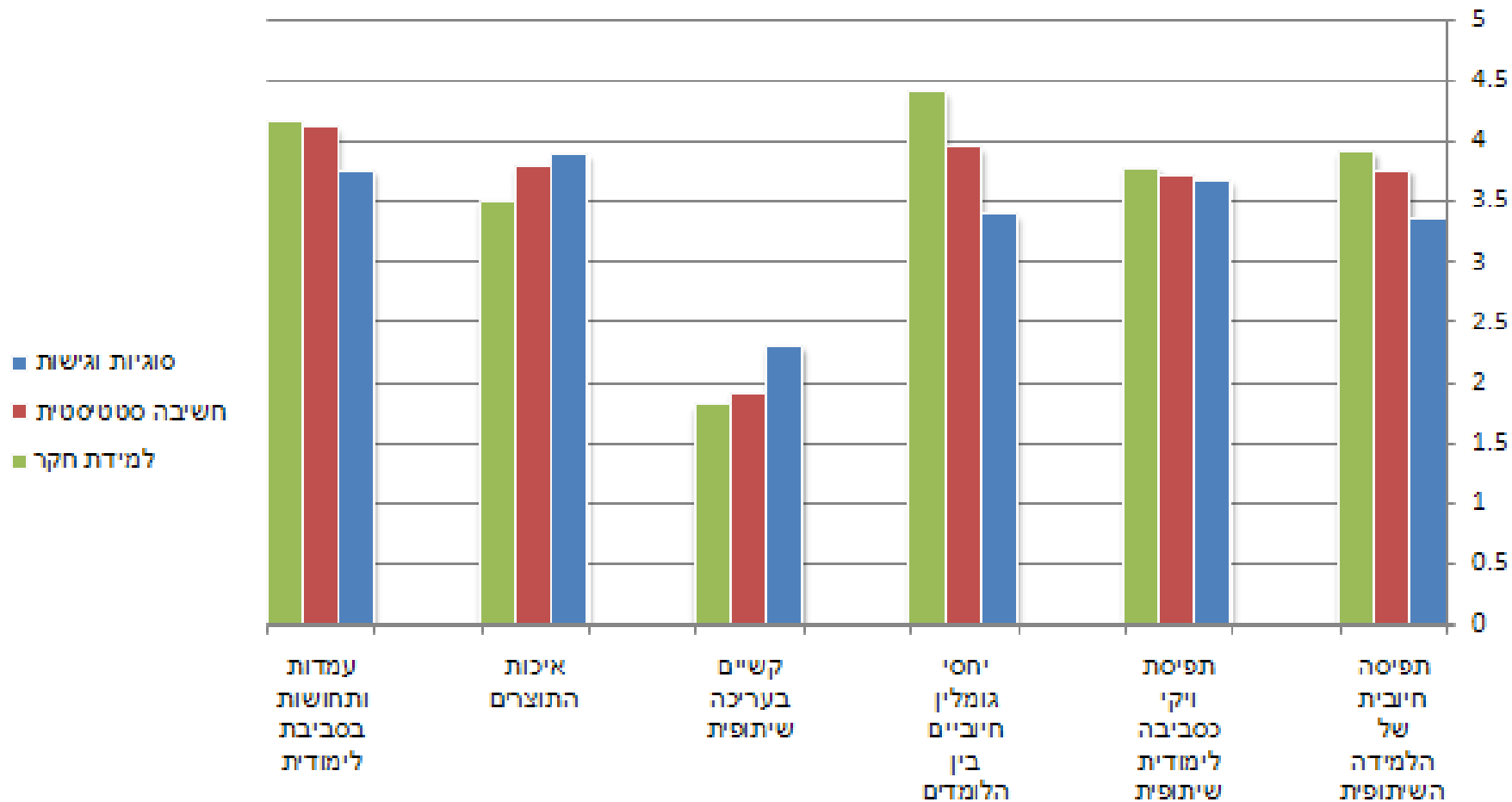
- למרות הקשיים, שנצפו בתחילת הסמסטר, רוב הסטודנטים היו שבעי רצון מהלמידה והעריכה השיתופית בקורס וסברו שזכו ללמידה שונה וחווייתית.
- הסטודנטים היו גאים ומרוצים מתהליך בניית הידע ואף מן התוצר הסופי שכל סטודנט יצר.
- הסטודנטים היו מרוצים מהיותם פעילים בלמידה, ומכך שקבעו את התכנים ואף את תהליכי למידתם.

דעתם של הסטודנטים כלפי טכנולוגית ויקי

כסביבת למידה שיתופית

מספר היגד	היגד	רבה-רבה מאד %	בינונית %	מועטה- כלל לא %	ממוצע	סטיית תקן
2	העבודה בסביבת ויקי סייעה לי להתבטא ביתר חופשיות.	54.3	34.3	11.4	3.71	1.02
3	עקבתי אחר "גרסאות קודמות" כדי לראות אם סטודנטים ערכו את התוכן שכוננו.	60	20	20	3.66	1.24
4	העבודה בסביבת ויקי תרמה להבנתי את חומר הלימוד.	57.1	31.4	11.5	3.66	0.94
22	השתמשתי ב"גרסאות קודמות" או ב"שינויים אחרונים" כדי לראות מה כתבו סטודנטים אחרים.	86.1	2.8	11.1	4.25	0.97
23	העבודה בסביבת ויקי סייעה לי להעריך את ידיעותיי.	68.6	11.4	20	3.71	1.05
24	דיון בסביבת ויקי יכול להחליף את הדיון בקבוצת דיון (פורום).	52.8	22.2	25	3.33	1.24
26	אני משתמש ב"תרומות שלי" כדי לראות את התרומה שלי לקורס ולהעריך את עצמי.	30.6	22.2	47.2	2.67	1.24
30	אני ממליץ להשתמש בסביבת ויקי בקורסים בעתיד.	80	20	0	4.14	0.73
33	עכשיו אני שולט בעבודה בוויקי ומרגיש בטוח.	86.1	13.9	0	4.22	0.68
	התפלגות ממוצעי ההיגדים ביחס דעתם של הסטודנטים כלפי טכנולוגית ויקי כסביבת למידה שיתופית	63.9	33.3	2.8	3.7	0.59

שאלון עמדות של הסטודנטים בסיום שלושת הקורסים

תודה על ההקשבה!

אשמח לענות על שאלות

michaelk@univ.haifa.ac.il : מיכאל קונג'ה:

dbenzvi@univ.haifa.ac.il : דר' דני בן-צבי:

המגמה לטכנולוגיות מתקדמות בחינוך,
אוניברסיטת חיפה:

<http://wikiet.edu.haifa.ac.il>

<http://edtech.haifa.ac.il>

